

ומי לא היה שם?

בטלוויזיה הציגו סרט על עיתונאי אמריקאי שסיקר את מילי-המת'הזרחים בניקאראגואה. הוצגה שם בעייה של אתיקה מיק-צועית.

הסיטואציה היתה כך: מיסטר'העריצות של אנאסטאזיו סומוזה (ידיד גדול של ממשל'תישראל) עמד להתמוטט. בראש הלוחמים הסאנדיניסטיים עמדה רמות אגרתית, המפקד רפאל. ברגע הא-חרון נהרג איש זה. אנשי הרודן הודיעו כלי'כך בתרועת'ניצחון. אילו האמינו ההמונים לידיעה, היתה המהפכה עלולה להיכשל.

העיתונאי ידע שהיה עורך להפיץ דבר'שקר. אבל הוא כבר הכיר את ניקאראגואה וידע כי אנשי סומוזה הכזרה של רוצחים נאעבים, מוצ'צידים ושוודרים. הסאנדיניסטים היו בעיניו לוחמי שחרור, המביאים גאולה לארץ ולעמה. הוא החליט לתת את ידו לשקר.

ובכן, מה הייתי אני עושה כמיקרה כזה? כיצד הייתי אומר לעיתונאי הגון לנהוג? יש כאן ניגוד בוטה בין האתיקה העיתונאית ובין המוסר האי-נושי הפשוט. אני סבור שגם עיתונאי הוא קודם'כל כ'אדם. כמיקרה מיוחד כזה, שהוא נדיר מאוד, הייתי נוהג כאותו עיתונאי.

כמה זה עולה?

כמו רבים, אני שפוט למישפט ג'ון רמיאניוק. וכרוכב הג'אנקיס של מישפט זה, התאהבתי גם אני בר'ד' יוליוס גראנט, בן ה'86, שהעיד מטעם ההגנה. גם קורמו, הרון ניקוליי טולסטוי, מצא חן בעיני.

צריך אדם להיות ממוצא זר כדי להיות כלי'כך בריטי, כמו רוזן רוסי זה. כמו השחקן לסלי הווארד בשעתו, שהיה יהודי הונגרי. עם שני עדים אלה נא מיפנה מסויים במישפט. יונה בלטמן לא שבר את טולסטוי, ומיכאל שקד המהולל לא שבר את גראנט.

נראה שעבר תורם של עדי'ההגנה מסוג שתי הגברות האי-מריקאיות, שאחת מהן התמוטטה בחקירה, והאחרת ניסתה להת'אבד. (לזכותו של יורם שפטיל יש לציין כי העדים האחרונים הובאו על'ידי, בניגוד לשתי הנשים מארצות'הברית, שהובאו על'ידי הסניגור האמריקאי.)

כאשר עמד גראנט בחקירה הצולבת עלו במוחי כמה מחשבות אפיקורסיות על מישפט זה בפרט, ועל מערכת'השיפוט בכלל. ברור כי הושקעו מאמצים עצומים כדי להכין את התביעה לחקירה זו. נראה כי נבדקו מאות חוות'דעת שנתן גראנט בעבר ככריטינה, ונחרשו אלפי הספרים, המאמרים וההרצאות שכתב/נשא במשך עשרות שנים.

כמה אלפי שעות'עבודה הושקעו בזה? כמה אנשים הועסקו? גם לגבי טולסטוי נעשתה עבודת'בילוש יסודית. אחרת, איך ידעה התביעה את הנסיבות המרויכות שבהן זכה בתוארו במיכללת טריניטי שבאוקספורד?

כמעט בכל מישפט פיליפי יש אי'שיויון משווע. בצד האחד עומד המנגנון הגדול של המדינה על מוסדות הבילוש והחקירה שלה, מכשיירה ומעבדותיה, ובצד השני עומד נאשם המוגבל באמצעים. רק נאשם עשיר מאוד יכול להרשות לעצמו הגנה נאותה.

אך כמישפט זה אי'השיויון וזעק ממש לשמיים. בצד האחד גויים המנגנון האירי של מדינת'ישראל, הועסקו עשרות או מאות חוקרים בארצות השונות כדי לבלוש אחרי העדים, ואילו מצד שני עומרת ההגנה, בעלת האמצעים הרלים.

מחשבה אחרת: אחת לשעה עוברת המצלמה ליד ג'ון רמיאניוק, המנסה להסתיר את פיהוקיו, הצופה ע' לול לשאלו את עצמו. כמה זה עושה כאן? הנאשם כמעט שכת, וזועות טרבלניקה ירדו מומון מן הפרק, ועכשיו עוסק המישפט במהדק'הגניי של מיכאל שקד (מוצג תו שלוש מאות ומשהו) ובחרידי השדכן במימסך תו מאה ומשהו.

זה בהחלט מעניין ואף מרתק, אבל האם בשביל זה צריכה מדינת'ישראל להשקיע מיליוני דולארים, הנלקחים מזקבים ומ'נכים בבתי'החלוקים? אני יודע שאי'אפשר להפ' סיק. אבל מדוע היו צריכים בכלל להתחיל בזה? ושאלה פחות חשובה: ליד שולחן התביעה יושב זוג של פאנטומימאים. אחד מהם הוא גבר צעיר בעל פנים רבות'איומר, והשניה היא גברת שגם לה יש הרבה הבעות מעניינות. כאשר מעידים עדי'ההגנה, שניים אלה מלווים את הדברים בציחקוקים ובגיהוקים על המירקע. כמי שאומרים בשפת הפאנטומימה: איזה שקרן! איזה טיפשו! איזה סניליו! איך דפקנו אותו!

בראמתו של הקספיר מופיע בר'ד'כלל אי'שהו מוקיון כ'ס' צינות המרתקות ביותר, כדי להפיץ את המתח. האם זהו גם תפקידו של צמד'החמד זה?

שאברנידאל פעל כדי להזכיר את כוחו של אש'ף, יכול גם לאמר כי אנשי הצבא האירי הרפובליקאי הניחו את הפצצה בטכס'הזכרון כדי להזכיר את כוחה של מרגרט תאצ'ר, או שחיל'הים האמריקאי נשלח למיפרץ הפרסי כדי להזכיר את כוחו של האיית'אללה חומייני.

מיסע'הצד שהפיל את רביטוראי כנפו הונח, עד כמה שידוע, בידי החיוב'אללה, גוף שיעי פרו'איראני, והוא הדין לגבי ירי'הקטיושות לעבר דרום'לבנון והגליל.

מה לאמר על אדם המסוגל כסוף 1987 לכתוב על אברנידאל שהוא אי'שאש'ף? במיקרה הטוב ביותר שהוא בור גמור. במיקרה הרע שווה תרגיל של כיווב (רי'סאינפורמציה בלעז). אברנידאל עשה את מעשהו המטופש כדי לקלקל את מעמדו של אבר'עמאר (יאטר ערמאח) בוועידת'הפיטגה, ולהוכיח שאש'ף אינו מייצג את העם הפלסטיני.

את המאמר כתב הר'ד' ולטר ("פולס") גרוס. אני מניח שכוונתו לא היתה רעה. אך אולי מוטב לו להיגמל מלכתוב על נושאים המחיבים ידע מינימלי בענייני החמב.

הסמים והנרדוס

מישהו שלח לי את החוברת האחרונה של ירחון'הערווה פנ'טהאוז. כרי שאקרא בו מאמר על עבודת החלבנים של מיסטר'ת

ישראל. אבל התעניינתי יותר כמאמר אחר שהופיע באותה חוברת, בין תצלומים של נערות מושלמות בתנוחות גינקולוגיות. זהו מאמר של ברייאן בארג, העיתונאי האמריקאי שחשף בשעתו את המרדף לכיצוע מעש'רצח, שחיבר הסי'אייתי עבור הקונטרס. הפעם הוא כתב ברתחה על השותפות המשולשת של הסי'אייתי, הקונטרס וסוחר'הסמים.

הרבה פרטים של סיפור זה התגלו כבר בעבר, בעיקבות החקירה של חבר'מושכעים במיאימי וחקירות אחרות. מסתבר כי סגן'אלוף אוליבר נורת', סמל המוסר האמריקאי, ניצח על ייבוא כמויות עצומות של קוקאין לארצות'הברית, בשעה שהנשיא רונלד רגן הכריז בטלוויזיה מילחמה על ייבוא זה, שהפך מכת'המדינה.

הכל נעשה מטעמים פטריוטיים. לסי'אייתי היה אסור לספק סיוע כספי לקונטרס, על'י חוק שחוקק הקונגרס. על כן התקשר הסי'אייתי עם לוויית'הסמים בקולומביה, מולדת הקוקאין באמריקה הדרומית. המטוסים שהכניאו לחוק, נשק לקונטרס חזרו לארצות'הברית כאשר הם עמוסים בקוקאין. חסות הסי'אייתי אי הבטיחה חסינות לסחורה ולבעליה. חלק מן הרווחים הועברו לקונטרס. כתוצאה מכך ירד מחיר הקוקאין 50% אלף דולר לק'ג ב'1981 ל'12.5 אלף דולר עכשיו.

הרבר מעניין, מפני שהוא מתקשר עם סיפורים אחרים על הקשרים שבין שרות'מדיעין ובין המיסחר בסמים. וזהו מעין ברית מן השמיים. יש כאן שילוב טבעי של צורך ויכולת. אש'ל צדודי: כל שרות'המדיעין וקוקים לכסף, בסכומים הג'דולים בהרבה ממה שניתן להם בתקציבים הסודיים. אין גבול לפעולות'סתר, ואין גבול לתיאבון האירגונים העוסקים בכך. ואשר ליכולת: לכל מוסדות'המדיעין יש סידורים מושכללים להכרחת'גבולות. כולם מפועלים מחויב לחוק. גם במדינות שחוקקו חוקים להסדרת הפעילות של מוסדות'המדיעין, כמו ארצות'הברית, מצאו השרותים דרכים לעקוף את החוק כפי שהתגלה בפרשת איראן'קונטרס. (כארכ מתנגדים המוסר והשב'כ בכלל לחקיקת חוקים.)

כל מוסדות'המדיעין הורים הפועלים בלבנון, למשל, עוסקים במיסחר בחשיש. הרבר כמעט בלתי'נמנע, כי כל עדה/מיפלגה/מיליציה בלבנון עוסקת במיסחר בחשיש, כדי לממן את צבאה הפרטי. החשיש הוא המטבע העובר'לסוחר לכל פעולה מודיעינית בארץ'הארזים. מבחינה זו אין הבדל בין הסורים, המארוניים, הר'רוויים, הסונים והשיעים הם יכולים להרוג זה את זה בתאוונה, אך החשיש עובר ביניהם, מן הכקאע, דרך הרי השוק לנמלי ג'זייה או צידון, אל השוקים במערב, או מן הכקאע דרך ירדן למצריים, הכל בעזרת שרות'מדיעין למיניהם.

המת התי

"מה היית עושה כמצב כזה?" שאלו אותי עמיתיי במערכת. עוד לפני כן הצגתי את אותה השאלה לעצמי.

לא'אתח, כשאני מרצה על בעיית'השלום שואלים אותי מדוע כראי ככלל לעשות שלום. הרי ברור כי במיסגרת השלום הצטרך ישראל להחזיר שטחים נרחבים, שהיא חולשת עליהם כיום. מה נקבל בתמורה?

איך ממחשיים את טיב הסחורה הזאת, ששמה שלום? יש לי שתי דוגמות מן המוכן.

האחת היא זו: בכל רחבי העולם הערבי, מן האוקיינוס ועד המיפרץ, כפי שהערבים נוהגים להגדירו (מן האוקיינוס האט'לנטי שמול חוף מארוקו ועד המיפרץ הפרסי) יש רבבות חררי'כיתות. ככל הכיתות האלה תלויות מפות, שבהן מסומן שי'ח של ישראל במילים "פלסטיין הכבושה", או סתם "פלסטיין", או שמופיע בהן שטח לבן בלתי'מסומן (ידיד דילומט הביא לי פעם מפה כזאת מעמאן). שטח'המאות שערבו, שטח לבן שסומן "לא נחקר".

חוסין

השלום פירושו שבכל המפות האלה יופיע השם ישראל. זה הכל. וזה שווה ויתור על הרבה שטחים.

אני יודע להעריך את חשיבותן של מפות, כי כילד הספקתי עוד ללמוד בבית'ספר יסודי גרמני. בכל המפות בבית'הספר סומנו גבולות גרמניה ו'אז, הרפובליקה הווימאירית. אך בכל המפות הופיע גם קו אדום, שסימן את השטחים ש'גגולו מהמולדת" בתום מילחמת'העולם הראשונה, בעיקבות חוזה'השלום של ורסאי. הקו האדום התמים הזה הפיל אחר'כך מיליוני חללים. רור שלם של גרמנים, שחונך מילדותו לראות בעיר דנציג וב'פרודור הפולני" שטח גרמני גוול, הלך אחרי היטלר למילחמה, שנועדה, כביכול, לשחרר שטחים אלה.

וזהי רוגמה אחת. הרוגמה השניה נוגעת לליגה הערבית. כאשר מתכנסים ראשי מדינות הליגה, וכל אחד מהם יושב מאחורי ריגלון ושלט מדינתו, חסרה מרינה אתח ממדינות המרחב. השלום פירושו שהליגה הערבית ("ברית המדינות הערביות") תהיה לליגה מרחבית ולמשל: "ברית המדינות השמיות"). שדגל ישראל יתנוסס בין שאר הדגלים ושראש ממשלת'ישראל יישב מאחורי הריגלון הכחול'לבן והשלט "ישראל".

כי פירושו של דבר: גבולות פתוחים, יחסי'מיסחר, חוסר איום במילחמה. מערך שונה של כל החיים הלאומיים, שיחזור המש'אבים הלאומיים לפיתוח, לטכנולוגיה לרווחה, לקירמה. כתבתי זאת בשלהי מילחמת'העצמאות. לאחר'מכן שמחתי לשמוע מפי המלך חסן שהוא הציע את הדבר הזה ב'1958, בנאום שנשא בבירודת.

השבוע יכולנו לראות במשך שעות את ראשי המדינות הער'ביות יושבים בחצי'גור'ועגולה, כשליד כל אחד מהם ריגלון שלט. היה זה מיקבך די מרשים של מנהיגים מכל הסוגים: מע'רבים (האלג'רי, למשל), שי'יחים עתידי חול נפט, מנהיגים צבאיים (כמו סדאם חוסיין) ואורחיים (כמו הכווייתי), מלכים בני מישפחות עתיקות (חוסיין הירדני וחסן המארוקאי, ששניהם אמורים להיות צאצאים ישירים של הנביא) ובני'עמך (כמו ג'לוד הלובי, שהופיע בחליפה מצ'וקמקת וכלי עניבה). היה ביניהם נוצרי אחד (אמין ג'ומייל לריגלן).

כסוף הכנס נפרד המלך חוסיין מכל אחד מהם אישית בפתח המלון, שבו התכנסה ועידת'הפיטיגה. לפני'כן התקבל כל אחד מן הבאים בנמל'התעופה, בטכס ממלכתי שבו נוגן הימנון מדינתו, כשהוא עומד מתחת לריגלן. בתום הוועידה ערך אותו הטכס שוב. כל ראשי'מדינה נפרד בנמל'התעופה ממארחיו, כשהתיזומרת מנגנת את הימנון מדינתו, ורגל מדינתו מתנופת מעליו ברות. (מכל ההימנונים ששמעתי, המשעשע ביותר היה ההימנון של עומאן, שהוא מעין תערובת של המארסיה ושיר'עם גרמני. מה זה שלום? שלום זה כאשר בוועידה כזאת מתנופת דגלי'ישראל בין דיגלי המדינות השכנות, כאשר בנמל'התעופה מנוגנת התיקוה יחד עם הימנון המדינה המארחת, וכאשר בולס יושב ראש ממי'שלת'ישראל בין נשיא סוריה ומלך סעודיה, לחוץ את ידו של נשיא מצריים וקורץ בעינו לנשיא המדינה הפלסטינית.

סליחה, טעות באוב

אחרי שקבוצת אברנידאל התגנקה בחיי השגריר שלמה ארגוב בלונדון, ניסו אנשי'מדיעין להסכיר למנחם בגין כי אברנידאל הוא אויב של אש'ף. בגין שיטע את דבריהם: "כולם אש'ף" פסק, ונתן את הפקודה לפלוש ללבנון. האם פעל בגין מתוך בורות? לאו דווקא. היה מנוי וגמור עימו לפלוש ללבנון, והוא לא רצה שאנשי'המדיעין יקלקלו לו את האמתלה המצויינת שהוזמנה לו (במיקרה או שלא במיקרה). לפוליטיקאים מותר להתעלם מן האמת. זהו מיקצועם. לא כן העיתונאים. מיקצועם הוא לחשוף את האמת. למחרת התעלול האידייתי של אברנידאל — חטיפת האיכטה הציונית — התפרסם המאמר הראשי הבא ב'ימון הארץ:

"אש'ף מנסה להכניס כוח. צריך לראות את חטיפת האיכטה, על שמונה האנשים שבתוכה חולק מביצע מסופע שנועד להזכיר את כוחו של אש'ף לבאי ועידת'הפיטיגה של הליגה הערבית. הפלג שאברנידאל עומד בראשו פעל בלביים והצליח במשימתו; אבל אין לשכוח את המוקש שהפיל חלל את רביטוראי חיים כנפו ואת ירי הקטיושות אל איזור'הביטחון בדרום'לבנון ולעבר הגליל העליון..."

כל מילה בקטע זה מבטאה חוסר'ידיעה משווע. מי שאומר

שקד

אני יודע שאי'אפשר להפ' סיק. אבל מדוע היו צריכים בכלל להתחיל בזה? ושאלה פחות חשובה: ליד שולחן התביעה יושב זוג של פאנטומימאים. אחד מהם הוא גבר צעיר בעל פנים רבות'איומר, והשניה היא גברת שגם לה יש הרבה הבעות מעניינות. כאשר מעידים עדי'ההגנה, שניים אלה מלווים את הדברים בציחקוקים ובגיהוקים על המירקע. כמי שאומרים בשפת הפאנטומימה: איזה שקרן! איזה טיפשו! איזה סניליו! איך דפקנו אותו!